

با فرض اینکه هیچ کتابخانه‌ای نمی‌تواند از عهده خرید؛ فراهم سازی؛ نگهداری و حفظ هر نوع منابع اطلاعاتی که ممکن است کاربران (مراجعان) نیاز داشته باشند برآید، اشتراک منابع کتابخانه‌ای در قالب امانت بین کتابخانه‌ای (ILL) و خدمات تحویل اسناد و مدارک (DD) جزو خدمات اصلی و هسته‌ای کتابخانه‌ها شده است. البته اشتراک منابع فعالیتی است که کتابداران باید بین آن و دیگر مسوولیت‌های ضروریشان از قبیل ملاحظات مالی؛ بودجه؛ سفارشات و حفظ نگهداری مجموعه‌ها میز امانت برای کاربران محلی خودشان تعادل برقرار کنند. کتابخانه‌ها و انجمن‌های

راه آهن - خدمات پست الکترونیکی - تلفن - میکروفیلم - ماشین‌های تایپ - ماشین‌های فاکس و کامپیوترها - هر کدام از این‌ها برای این ساخته شده‌اند که نیاز کاربران کتابخانه‌ها را کشف کنند و به شکل معتبر و مطمئن و قابل دسترس تری، تا جایی که امکان دارد منابع اطلاعاتی را در اختیار مراجعان (کاربران) قرار دهند. خصوصاً پیشرفت‌های تکنولوژیکی در کامپیوترها که در دهه ۱۹۷۰ به عرصه ILL وارد شد، زمانی که OCLC پایگاه ماشین‌نویس فهرست نویسی‌اش را تاسیس کرده بود و به سهولت در امر فهرست نویسی خودکار امانت بین کتابخانه‌ای می‌پرداخت. بعداً ترکیبی از

پرزحمت؛ گران‌قیمت و پیچیده‌ای باقی مانده که نمی‌تواند همه انتظارات مراجعان (کاربران) و مدیران کتابخانه‌ها را برآورده سازد. با حرکت به سوی قرن ۲۱ موتورهای جستجوگر وب تغییر تکنولوژی بعدی برای کمک به کتابداران شدند. برای اشتراک منابع کتابخانه‌ای حتی برخی از آنها - به خصوص گوگل - و فروشندگان آن لاین کتاب‌ها از قبیل آمازون برای اینکه راه حلی با دوام و ماندنی ارائه دهند، گسترش پیدا کردند. خدمات اطلاع‌یابی و جستجوی اطلاعات از طریق سایت‌ها ممکن است خیلی خوشایندتر از حالت جستجو از کتابخانه‌ها برای نسل‌های اکنون و آینده باشد که با کامپیوترها رشد پیدا می‌کنند. به همان نسبتی که شکل منابع اطلاعاتی درخواستی‌شان رشد و تکامل می‌یابد.

جاه طلبی و بلند پروازی برخی از خدمات وب سایت‌ها به وسعت منابع اطلاعاتی است که در اختیار دارند. برای نمونه یکی از اهداف مشخص گوگل تنها سازماندهی حجم وسیعی از اطلاعات موجود در وب نیست بلکه در سطح وسیع تری سازماندهی کردن دنیای اطلاعات و

اشتراک منابع کتابخانه‌ها

در آغاز عصر گوگل

را به عنوان یک منبع اطلاعاتی در کتابخانه‌ها عصر ایران

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
مجله جامع علوم انسانی

کتابخانه‌ای از قبیل OCLC و ALA مدت طولانی است که به عنوان مجریان مسلط و چیره دستی در این عرصه مهم (اشتراک منابع) فعالیت و حکمفرمایی می‌کنند.

در حقیقت OCLC به تنهایی درخواست‌های ILL را در هر ۲ ثانیه بررسی کند و با گوگل این قدر غنی است که با کتابخانه‌ها که به سمت جلو پیش می‌روند و حتی با دیگر سایت‌های مرتبط مثل: Amazon.com, Barnesandnoble.com (که کتاب‌ها و دیگر منبع‌های فروشند) و MSN و Yahoo (که خدمات جستجوی رایانه می‌دهند) و Netx (DVDهای کرایه‌ای)، Bookswim.com که از مدل Netx است اما کتاب‌ها را کرایه می‌دهد) رقابت می‌کنند. سوالی که این روزها برای کتابخانه‌ها مطرح است این است که این قبیل خدمات برای کتابخانه‌ها یک تهدید برای اشتراک منابع کتابخانه‌هاست و یا یک فرصت جدید برای کتابداران که کاربران کتابخانه‌ها بتوانند بر محدودیت‌های مسافت و دسترسی به منابع و مواد کتابخانه‌ای غلبه کنند؟ از نظر سیر تاریخی - فهرست‌های دستی - لیست‌های یکدست و پیوسته (union lists) -

قابل دسترس نمودن اطلاعات در سطح جهانی است. این به آن معنی است که کتابخانه‌ها و گوگل در یک پروژه مشترکی دست به کار شدند. از آنجایی که امروزه سایت‌های جستجوگر زیادی وجود دارد، گوگل به یک قدرت مسلط و غالبی در جهان اطلاعات به دلیل اینکه هم پول بجاه طلبی، چالاکی و زیرکی خاصی برای ارایه دادن اطلاعات و تنوع وسیعی از دیگر خدمات را دارد؛ تبدیل شده است. البته بین واقعیت و آنچه به صورت غلو آمیز در مورد گوگل مطرح می‌شود تفاوت وجود دارد اما با این همه اشتراک منابع کتابخانه‌ای را تحت تاثیر قرار داده است. در تصور بسیاری از افراد گوگل و 'وب' مترادف می‌باشند و خیلی‌ها معتقدند که پروژه دیجیتالی کردن کتاب‌ها توسط گوگل به زودی و در آینده نزدیک به یک کتابخانه جهانی آنلاین تبدیل خواهد شد.

انقلاب کامپیوترهای شخصی در دهه ۱۹۸۰ و گسترش وب سایت‌ها در دهه ۱۹۹۰ باعث شد که جستجوی آن لاین (ONLINE) به طور فزاینده‌ای آسان و عامه پسند شود. به علاوه در طی این مدت افزایش گنجایش ذخیره سازی و سرعت بالا در کامپیوترها به کتابداران کمک کرد تا اینکه بتوانند انفجار اطلاعات، افزایش هزینه‌های منابع اطلاعاتی، نیازهای ذخیره سازی و حفظ و نگهداری منابع اطلاعاتی را بشناسند و مدیریت کنند.

هر چند بسیاری از بخش‌های ILL در همان زمان شروع به به کارگیری تکنولوژی‌های جدیدی از قبیل: مدیریت سیستم‌های نرم افزاری و خدمات پست الکترونیک (email) برای کمک کردن به برآوردن نیازهای مراجعان کرده بودند، اشتراک منابع کتابخانه‌ای به صورت یک فعالیت



Google

در ضمن برخی معتقدند که گوگل از نظر موجودیت به زودی مورد اعتراض قرار خواهد گرفت، اما بیشترین نقطه نظر واقع بینانه این است که نه گوگل و نه هیچ کتابخانه ای نمی تواند دسترسی جهانی به دنیای اطلاعات را فراهم سازند. برای نمونه همیشه منابع نادر و کمیابی وجود دارد که نه توسط گوگل دیجیتالی می شوند و نه توسط هیچ کتابخانه ای امانت داده می شوند. در ادامه به بررسی دیدگاه ها و انتظارات مراجعان (کاربران) کتابداران در رابطه با اشتراک منابع خواهیم پرداخت.

دیدگاه های کاربران

در حال حاضر امانت بین کتابخانه ای یک خدمت انکار ناپذیر و حیاتی برای کاربران کتابخانه هاست اما تاکنون به شکل ایده آلی نبوده است. محدودیت های منابع؛ نیازهای محلی و حفظ ملاحظاتی مثل بودجه، اغلب کتابخانه ها را به اصول و سیاست های خاصی ملزم می کند که این ها به نوبه خودش اختیارات و آزادی کتابخانه ها را در تحویل منابع و امانت محدود می کند و کاربرانی که انتظار دارند خیلی سریع؛ بدون هزینه و فوری بتوانند منابع اطلاعاتی شان را بدست آورند را خشمگین می سازد. مخصوصاً کاربرانی که می خواهند متن کامل کتابی را ببینند و برایشان مهم نیست که کتاب چقدر قدیمی و یا کمیاب است و یا اینکه آن کتاب در کجای جهان قرار دارد. کاربران نمی خواهند محدودیتی روی تعداد منابع دریافتی شان بپذیرند. آنها فقط می خواهند که منابع شان را سریع با هزینه ای کم و حتی بدون هزینه دریافت دارند. همچنین آنها می خواهند که قادر باشند در خانه منابع را تحویل بگیرند و تمدید کنند و حتی برگه های اخطار را قبل از آنکه موعد تحویل دیر شود تحویل بگیرند. آنها می خواهند که منابع امانتی خود را به نزدیک ترین کتابخانه تحویل دهند - نه لزوماً به کتابخانه ای که از آن منابعشان را دریافت داشتند و یا حتی بوسیله پست - خیلی از کاربران تمایل دارند که منابع اطلاعاتی شان را از طریق پست و یا حتی به صورت آنلاین دریافت کنند و مجبور نباشند حتماً به کتابخانه ها برای گرفتن منابعشان بروند. با این حال این تمایلات هنوز هم خیلی از کاربران هستند که دوست دارند با کارمندان و کتابداران کتابخانه ها در مورد نیازها مشکلات و سوالشان صحبت کنند. بسیاری از کتابداران می دانند منابع

اطلاعاتی چایی موجود در کتابخانه ها از نظر کیفیت خیلی مناسب تر از شکل آن لاین آنها می باشد و هیچ نوع خدمات آن لاینی نمی تواند دسترسی به همه اطلاعات را فراهم کند. بسیاری از خدمات وب سایت ها خدماتی را با نام Good enough ارائه می دهند و به کاربران این قدرت را می دهند که بتوانند به دنبال هر چه می خواهند باشند و اطلاعات مورد نیازشان را جستجو کنند. بنابراین کاربران باید از محدودیت ها و موانع کتابخانه ها و موتورهای جستجو آگاه باشند تا بتوانند در مورد استفاده بهتر از هر کدام تصمیم بگیرند.

بعد از اینکه کاربران موضوع جستجویی خودشان را به شکل استاندارد فرمول بندی کردند، برای پیدا کردن موضوعات و منابع مرتبط به جستجو می پردازند. آنها می توانند این کار را از طریق خدمات گوگل مانند: Google book search و Google scholar و یا از طریق دیگر خدمات وب مثل کاتالوگهای کتابخانه ها: Open Worldcat و Worldcat.org دسترسی آزاد به منابع و دیگر پایگاه هایی که آبرنمان هستند، بدست آورند. به محض اینکه منابع مورد نیازشان را پیدا کردند، نیاز دارند که به آن خیلی سریع و حتی بدون هزینه دست یابند - حالا چه از طریق آن لاین یا نزدیک ترین کتابخانه و یا حتی از طریق امانت. بین کتابخانه ای - برای نمونه اگر شخصی از طریق google scholar یا Google book search منابعی را بیابد، او ممکن است که متن کامل آن را خیلی سریع و به صورت آن لاین پیدا کند حتی اگر متن کامل

آن به صورت رایگان موجود نباشد، جستجوگر ممکن است از طریق library links feature google scholar که جستجوگران را به پایگاههای دیگری که می توانند متن کامل را پیدا کنند، راهنمایی می کند.

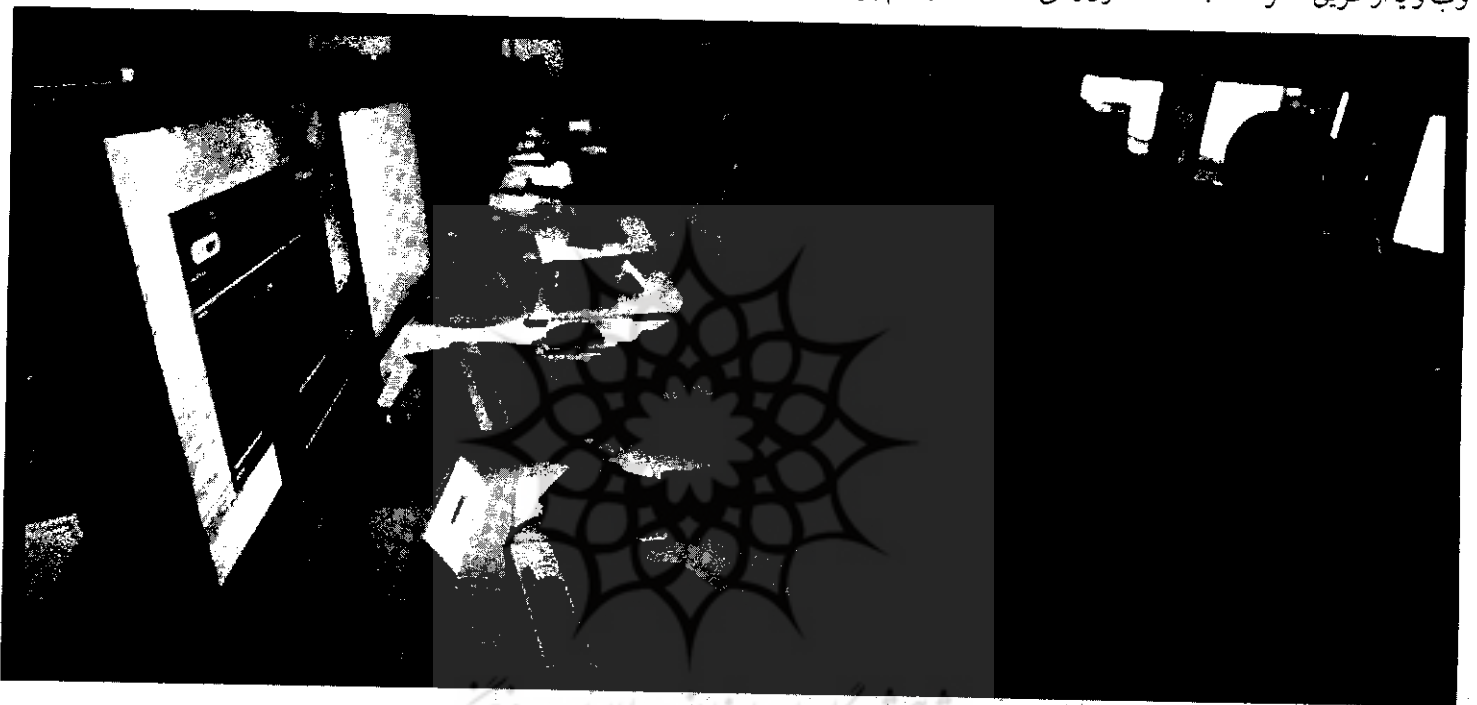
در مرحله دسترسی به اطلاعات امانت بین کتابخانه ای؛ (ILL) به دلیل کند بودن و مقید بودن به قوانین آخرین انتخاب برای بسیاری از کاربران است. البته این رویه در حال تغییر است، به همان نسبتی که سیاست های تکنولوژیکی و خدمات تحویل مدارکشان در حال تکمیل و تغییر است. با وجود اینکه هم از طریق کتابخانه ها و هم از طریق اینترنت می توان به حجم وسیعی از اطلاعات دست یافت اما در حال حاضر ILL هنوز هم تنها انتخاب برای دستیابی به بسیاری از منابع است. بنابراین از آنجایی که بخشهای ILL هنوز هم خیلی از نیازها را بر طرف می کند اما باید خدماتشان را پیشرفت دهند و با فراهم کردن سریع و دسترسی آسان به منابع کاربران را در استفاده بهتر یاری کنند. با این حال برای مطالبی مثل مقالات که در Worldcat وجود ندارد کاربران هنوز احتیاج دارند که درخواست هایشان را از طریق ILL مطرح و پی گیری کنند. برخی بخش های ILL هنوز از فرم های کاغذی استفاده می کنند اما برخی از آنها از طریق فرم های آن لاین و یا از طریق پست الکترونیکی هم درخواست های کاربران را می پذیرند. به طور مشابهی برخی سایت ها از قبل گوگل را حتی کاربران را در استفاده از دیگر خدمات لاینی راهنمایی می کنند.

ممکن است متعلق به نقاط مختلفی در جهان باشد. جهانی بودن اطلاعات برای نوع خاصی از تحقیقات خیلی مهم و با ارزش است. حتی خدمات ترجمه ای آن لاینی شبیه Google Translator وجود دارد که هر چند بی نقص نیست اما کاربران را به کنکاش اطلاعات مورد نیازشان به زبان های بیگانه که خیلی هم مسلط نیستند، تشویق می کند. بنابراین این روزها کاربران انتظار دارند که بتوانند منابع درخواستی شان را از کتابخانه های سایر کشورها هم درخواست کنند. البته کاربران باید مطلع باشند که هنوز هم خیلی از

الکترونیکی خیلی از کاربران تمایل دارند که کتاب ها را در شکل چاپی شان از طریق ILL دریافت کنند. دسترسی آسان به فروشندگان کتاب ها و DVD های اجاره ای درخواست های بیشتری را برای ILL ایجاد کرده است. در حال حاضر افرادی که به تحویل سریع منابعشان در درب منازل معتاد شده اند، از ILL خدمات سریعتر و مناسبتری را انتظار دارند. اما به دلیل اینکه بسیاری از کتابخانه ها نمی توانند تکنولوژی های لازم در روش تحویل سریع منابع را به کار ببرند، هنوز هم پی گیری درخواست ها از طریق ILL

زمانی که درخواست ILL تکمیل و پر شد منابع درخواستی به کاربران تحویل داده می شود. به طور سنتی کاربران باید به کتابخانه ها می رفتند تا بتوانند منابعشان را دریافت کنند اما امروزه بسیاری از بخشهای ILL از تکنولوژی های مثل فکس؛ پست الکترونیکی؛ لینکهای آن لاین و دیگر امکانات نرم افزاری استفاده می کنند و به کاربران این امکان را می دهند که مقاله ها و دیگر مطالب خود را دریافت کنند.

امروزه کاربران می توانند مقاله های خود را به صورت آن لاین دریافت کنند - چه از طریق وب و یا از طریق اشتراک مجلات الکترونیکی



منابع اطلاعاتی در سطح جهانی هستند که به صورت آن لاین نمایش داده نمی شوند و هزینه های امانت آنها از سایر کشورها بسیار گران است و این خود به عنوان مانعی عمل می کند و حتی خیلی از کتابخانه ها برای اینکه که منابعشان را به خارج مرز خود ارسال کنند تمایلی ندارند و تصمیمی در این مورد اتخاذ نکردند. ممکن است وقتی که کاربران خدماتی که از طریق ILL دریافت می کنند را با خدمات و تجربیاتشان در رابطه با حالت آن لاین و جستجو از وب سایت ها مقایسه می کنند، کمی ناامید شوند. یک بعدی از اشتراک منابع کتابخانه ای که قابل تقدیر است این است که کاربران می توانند برای کمک با کتابداران و یا کارمندان ILL تماس برقرار کنند، اما سایت هایی نظیر گوگل بیشتر به کمیت و تبلیغ و آگهی می پردازد تا به آموزش و راهنمایی کاربران در مورد خدماتی که ارائه می دهد.

طولانی و وقت گیر است. البته یک راه حل برای غلبه بر موضوع زمان این است که کتابخانه ها مستقیماً از طریق پست منابع مورد نیاز کاربران را ارسال کنند. برخی کتابخانه ها این روش را برای دانشجویانی که در مراکز آموزش راه دور تحصیل می کنند به کار بردند. اما بسیاری از کتابداران دو دل هستند، زیرا آنها می خواهند مطمئن شوند که آیا از طریق پست حتماً منابع به دست مشتریان رسیده و آیا از مسئولیتشان در برابر تحویل به موقع منابع آگاه و مطلع هستند. حالا سیستم خدمات تحویل منابع می توانند بسته هایی برای ارسال منابع طراحی کنند و امانت های پستی ممکنه خیلی معمول و مرسوم شود، حتی اگر در شکل استاندارد خودش عمل نکنند. هر کدام از اطلاعات منابع و مقالاتی که کاربران از طریق وب سایت ها پیدا می کنند،

کتابخانه ها و یا بوسیله ILL. همچنین امکاناتی فراهم شده که کتابداران می توانند مقالات را اسکن و سپس به صورت آن لاین برای کاربران ارسال کنند. با این حال چندتایی از کتابخانه ها هستند که می توانند از عهده این فعالیت پر زحمت تحویل اسناد و مدارک برآیند اما از آنجایی که انتظارات و توقعات در حال افزایش است، بیشتر کتابداران ممکن است به این نوع خدمات گرایش یابند و برای اینکه مجموعه شان با ارزش تر و مفید تر شود، به طرف اینگونه فعالیت ها بروند.

با وجود اینکه دسترسی به متن کامل کتاب ها از طریق امانت بین کتابخانه ای راحت و مناسب است اما هنوز هم شکل چاپی کتاب ها به خصوص کتاب های حجیم که مدت طولانی وقت می برد که مطالعه شود، خیلی مناسب تر و قابل انتقال تر است. بنابراین برخلاف ارزان بودن، خوانا بودن و افزایش تقاضاهای

دیدگاه‌های کتابداران

کتابداران در بخش‌های مختلف ILL از مزیت‌های اشتراک منابع آگاه هستند. اما محدودیت‌های مالی و تکنیکی و مسئولیتشان در مقابل سایر کتابخانه‌ها و نسل‌های آینده، توانایی آنها را در برآوردن همه نیازها و انتظارات کاربران محدود می‌کند. سرویس خدمات اطلاعاتی بر مبنای وب برای کتابداران نیز مفید است و آنها را در ارائه خدمات بهتر و بیشتر یاری می‌کند. برای نمونه به دلیل افزایش آگاهی کاربران از اطلاعات آن لاین ممکن است کاربران مواد و منابعی نادر را از طریق ILL درخواست کنند که به نوبه خودش باعث می‌شود که کتابداران خودشان را بیشتر درگیر اشتراک منابع بکنند. به علاوه کتابداران ILL می‌توانند به طور منظم و دوره‌ای از موتورهای جستجو به عنوان ابزاری برای پیدا کردن آدرس نویسندگان، انجمن‌ها، رمز گشایی اختصارات عناوین مجلات و مشخص کردن استنادهای ناقص و نادرست استفاده کنند.

برای اینکه بتوان نیاز کاربران را برآورده کرد و آنها به منابع مورد نیازشان دست یابند، کتابداران می‌توانند با کتابخانه‌های بین‌المللی و فراهم‌کنندگان اسناد تجاری همکاری کنند. البته کتابخانه‌هایی که منابعشان را از سراسر جهان درخواست می‌کنند باید منابعشان را هم به دیگر نقاط امانت دهند و بدین منظور از امکانات پست الکترونیکی پرسرعت بهره ببرند و با سازمان‌ها و انجمن‌هایی مثل فدراسیون بین‌المللی انجمن‌های کتابخانه‌ای (IFLA) ارتباط برقرار کنند و با تولیدکنندگان اسناد تجاری بیشتر از آنچه در گذشته همکاری داشتند، فعالیت و همکاری کنند.

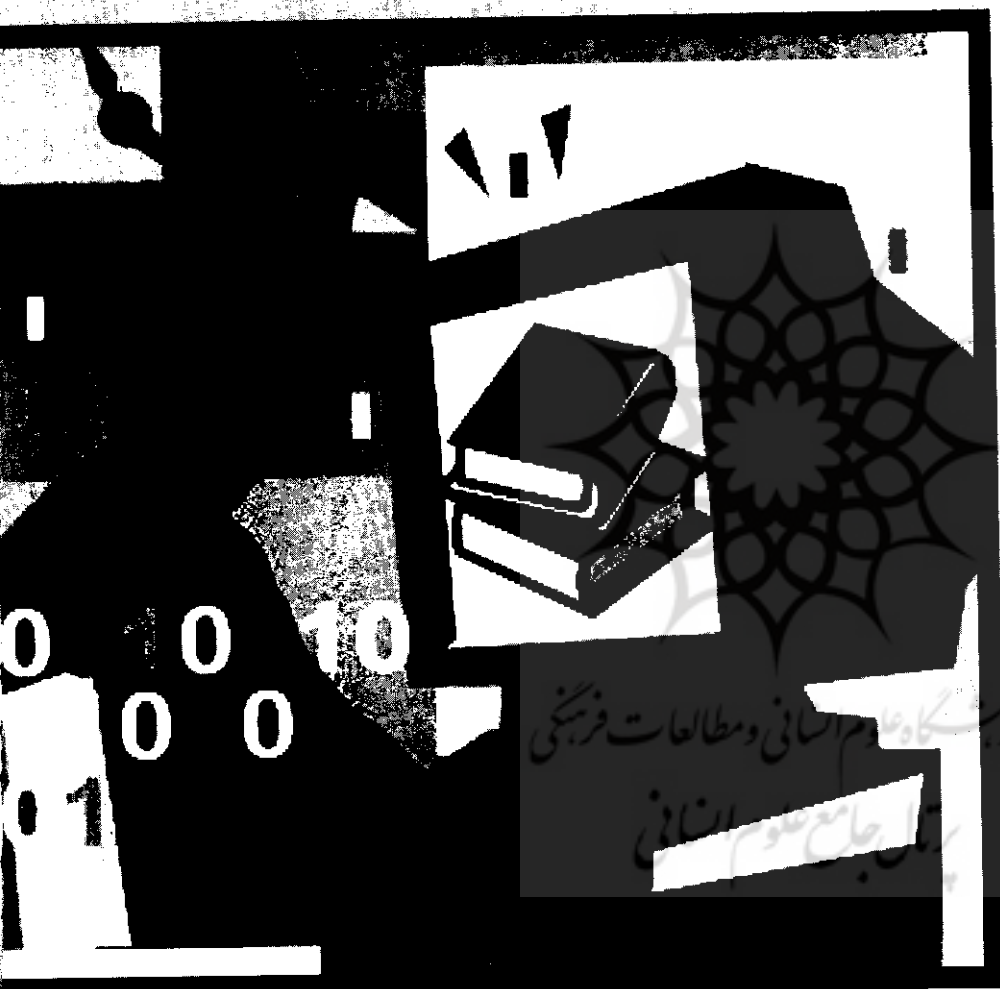
کاربران به آگاهی از نحوه کارکردن بخش‌های مختلف ILL و یا وب سایت‌ها که اطلاعاتشان را بدست می‌آورند، تمایلی ندارند. آنها حتی به اینکه اطلاعاتشان از وب سایت‌ها؛ بانک اطلاعاتی کتابخانه‌ها و یا از سایر کتابخانه‌ها بدست می‌آید، توجهی ندارند. آنها فقط می‌خواهند که آزاد باشند و دسترسی آسان به اطلاعات داشته باشند، حالا از هر جای دنیا که باشد. بنابراین کتابداران در حال حاضر یک سری پرتال (PORTAL)

و openURL را راه انداخته‌اند که کاربران هم به کتابخانه‌ها و هم به دیگر وب سایت‌ها دسترسی داشته باشند.

همچنین از طریق پرتال‌های آن لاین کتابخانه‌ها می‌توانند تسهیلاتی برای پرداخت هزینه‌های دسترسی به منابع ILL از قبیل هزینه‌های حق مولف (ناشران) را فراهم کنند. بسیاری از بخش‌های ILL در حال حاضر تجربه کار با این پرتال‌ها را به دلیل اینکه فقط مشتریان خودشان اجازه دسترسی دهند، را دارند. زمانی که مشتریان مشخص شدند

خودکار برای برگرداندن منابع و هزینه‌های دیرکرد کاربران شارژ کنند.

البته قبل از انجام آن کتابداران باید به دقت به این مساله توجه کنند که آیا این روش تولید در دسر و صورت حساب زیادی برای کاربران نکند. آنها ممکن است حتی به این هم توجه کنند که آیا جریمه‌های دیرکرد لازم است و در مورد کاربرانی که مدت طولانی می‌خواهند از منابع استفاده کنند و آنها را نزد خود نگه دارند چه تصمیمی بگیرند. یکی از ملاحظات روز افزون برای



کتابداران که با این مساله درگیر هستند - به همان میزان افزایش آگاهی کاربران - ایمن بودن و مطمئن بودن این محیط‌ها است. مثلاً گوگل ممکن است از آدرس IP کاربران فقط برای سفارشی کردن نتایج جستجو استفاده کند.

البته کتابخانه و بخش‌های ILL می‌توانند از کاربرانشان به صورت پنهانی حمایت کنند و برای اینکه از حقوق کاربرانشان دفاع کنند و اطلاعات آنها را محرمانه نگه دارند، مبارزه کنند.

پرداخت‌ها از طریق خدمات آن لاینی از قبیل google checkout یا paypal ممکن می‌شود. در حال حاضر یک روش مرسوم برای کتابداران برای مدیریت اینگونه هزینه‌ها oclc ifm feature است و پرداخت هزینه‌های حق مولف هم می‌تواند از طریق copyright clearance center پرداخت شود. در آینده اگر همه پرداخت‌ها بتواند در یک سیستم آن لاینی به صورت یکجا طراحی شود، ممکن است که کارمندان ILL بتوانند یک کارت اطلاعاتی اعتباری بگیرند و به طور

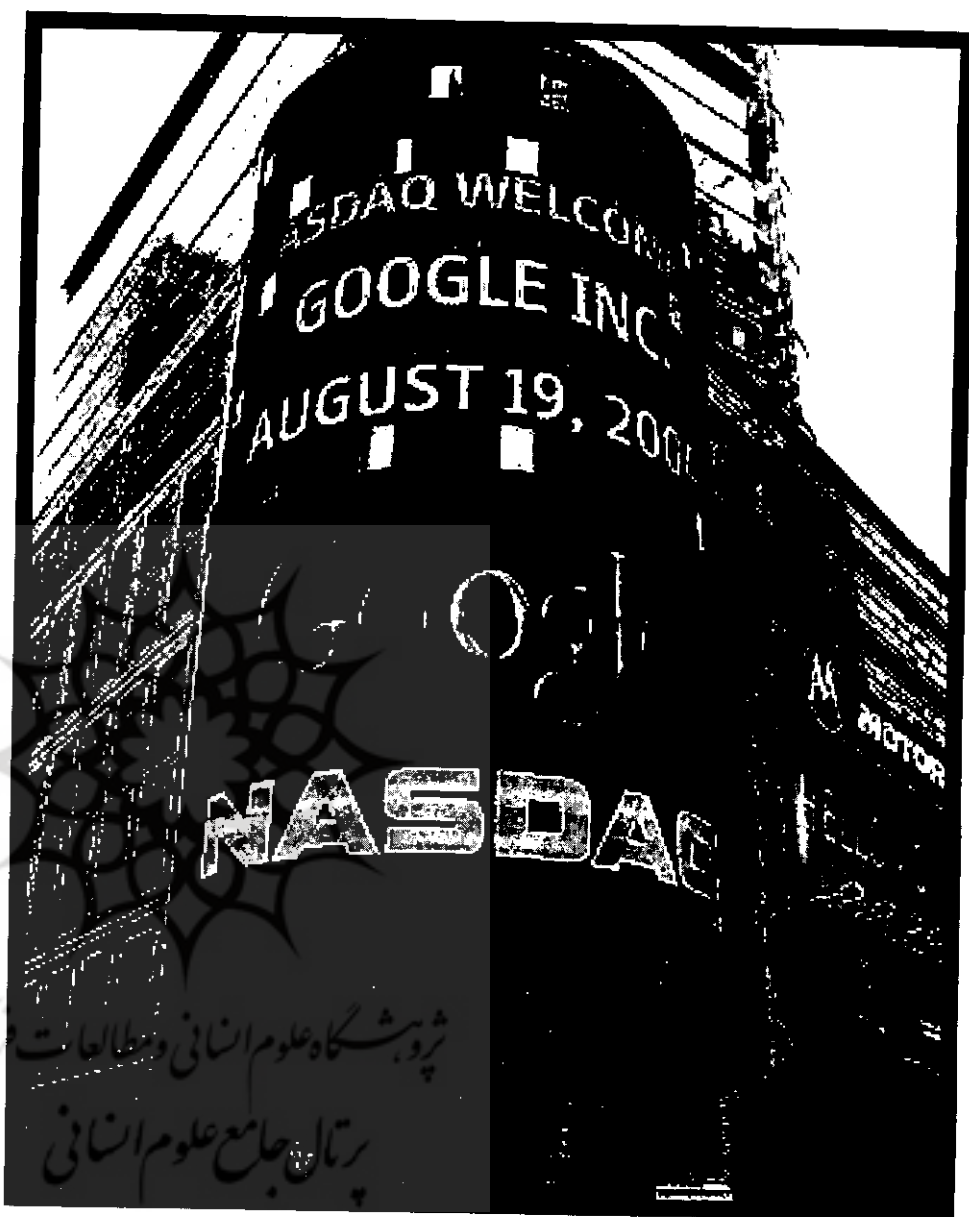
ادغام کند.

وظایفی از قبیل: فراهم سازی امانت؛ خدمات مرجع و... برای نمونه اگر دیجیتالی شدن معمول و مرسوم شود، بخش های ILL ممکن است این مسئولیت جدید را بپذیرند که منابع را به شکل اسکن شده برای سفارش ارسال کنند و در نتیجه کارشناسانی مسئول این کار و حفظ حقوق مولف شوند. از آنجایی که خیلی وقت ها آسان تر؛ راحت تر و حتی از نظر هزینه خیلی مناسب تر است که کتابخانه ها، کتاب های مورد نیازشان را به صورت آن لاین خریداری کنند تا اینکه از طریق ILL امانت بگیرند و یا در مدت زمانی طولانی و وقت گیر بخرند، ILL می تواند در گسترش مجموعه و تصمیم گیری ها در امر فراهم سازی نقش مهمی داشته باشد. کارمندان ILL می توانند به کاربران در یافتن اطلاعات مناسب کمک کنند، مثلا پیدا کردن منابع اطلاعاتی که حتی رایگان استفاده کنند.

سرانجام خدمات اشتراک منابع می تواند به یک مرکز امانتی تبدیل شود، اگر کتابخانه ها نظم خاصی را شکل دهند که بوسیله آن کاربران درخواست های شان را به جای اینکه از طرح ILL قدیمی استفاده کنند، از طریق این سیستم امانت اشتراکی سفارش دهند و از طریق آن لاین این سیستم قابل استفاده باشد که هم ارزان تر و سریع تر است و هم از نظر منافع هم برای کاربران و هم برای کتابخانه ها سودمند تر است.

ممکن است در یک زمان کارکنان بر حسب نقش ها و عملکردهایی که درگیر آن هستند، ILL و وظایفشان را با دیگر خدمات کتابخانه ها

به همان ضرورتی که ILL وجود دارد، تغییرات در درخواست های کاربران منجر به تغییراتی در کار ILL شده است. در حقیقت



منابع و مآخذ:

**Library resource sharing in the early Age of Google Beth Ponsler

- * اشتراک منابع: همکاری و هماهنگی در خدمات کتابداری و اطلاع رسانی/فیلیپ اچ سیونل: ترجمه زیر نظر حسین مختاری معمار - تهران: مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران ۱۳۷۷
- * اشتراک منابع و همکاری بین کتابخانه ها/سیروس علی دوستی - تهران: مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران، ۱۳۸۰
- * گوگل خیاثکار/ابراهیم اقتصادی ۱۳۸۲/۴/۱
- * گوگل در نقش ویرژیل برای محققان و کتابخوان ها/ ترجمه امیر کوچک سرابندی. دنیای اقتصاد ۱۳۸۳/۱۰/۹.
- * روح زمان (گوگل)/علیرضا عبادتی روزنامه شرق ۱۳۸۲/۱۰/۱۶

اختصارات:

ILL: international library loan

DD: delivery document

OCLC: online computer library center

ALA: American library association

IFLA: International Federation of Library Associations